

स्वर्गद्वारी नगरपालिकास्तरीय महिला संजालको महिला
सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७

लुम्बीनी, प्रदेश
प्युठान ।

पृष्ठभूमी

महिलाहरूका विशिष्ट अधिकारहरू सुनिश्चित गरिनुपर्दछ भन्ने मान्यता स्वर्गद्वारी नगरपालिकाको रहेको छ । महिलाहरूको अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि नेपालले संयुक्त राष्ट्र संघद्वारा जारी गरिएको अभिसन्धी महिलाहरू प्रति हुने सबै प्रकारका विभेदहरूको अन्त्य (१९७९) मा हस्ताक्षर गरेर विभिन्न नीति तथा कानूनहरू पनि तर्जुमा गरिसकेको छ । वि.स. २०७५ भदौ देखि कार्यान्वयनमा आएको देवानी संहिता ऐन र नेपालको संविधानको धारा ३८ ले दिएको महिला अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था अनुसार समाजमा सबै पक्षमा सारभुत समानताका लागि मार्ग प्रसस्त भएको छ । स्थानीय तहले संविधान तथा कानूनले निर्दिष्ट गरे अनुसार महिलाहरूको हक अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम “स्वर्गद्वारी नगरपालिकास्तरीय महिला संजालको महिला सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७” बनाई नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित गरि जारी गरिने छ ।

परिच्छेद:-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(१) यो कार्यविधिको नाम “स्वर्गद्वारी नगरपालिकास्तरीय महिला संजालको महिला सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७” रहनेछ ।

(२) यो कार्यविधिको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागु हुने छ ।

२. परिभाषा:

(१) विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

(क) “ऐन” भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) “नगरपालिका” भन्नाले स्वर्गद्वारी नगरपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

(ग) “कार्यपालिका” भन्नाले स्वर्गद्वारी नगरपालिकाको नगरकार्यपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

(घ) “कार्यालय” भन्नाले नगरपालिका रहेको कार्यालयलाई सम्झनु पर्दछ ।

- (ड) “महिला” भन्नाले सबै वर्ग क्षेत्र समुदायका महिलाहरुलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (च) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधान, २०७२ बमोजिम महिलाको हकलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (छ) “स्थानीय तह” भन्नाले स्वर्गद्वारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकालाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ज) “महिला अधिकार” भन्नाले महिलाहरुले प्राप्त गर्ने जन्म सिद्ध अधिकारहरु सम्भन्नु पर्नेछ, यस अन्तर्गत गर्भ धारण गर्न पाउने अधिकार, सुरक्षित मातृत्व अधिकार, प्रशुति सेवाको अधिकार, तलब सहित सुत्केर विदाको अधिकार र स्तनपान गराउने अधिकार आदि ।
- (झ) “ महिला हिंसा” भन्नाले महिलाहरु प्रति गरिने मानसिक, शारिरीक हिंसा सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ञ) “Gender” भन्नाले निश्चित समाज र संस्कृतिको आधारमा निर्धारण गरिएका महिला र पुरुष विचको भूमिकालाई बुझिन्छ ।
- (ट) “लैङ्गिक भेदभाव” भन्नाले लिंगका आधारमा महिला पुरुष विच गरिने विभेद बुझिन्छ ।

परिच्छेद:-२

परिकल्पना, लक्ष्य र उद्देश्य

परिकल्पना:

सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक न्यायमा आधारित महिला अधिकार सुनिश्चितता सहितको समाज निर्माण गर्नु स्वर्गद्वारी नगरपालिकाको परिकल्पना रहेको छ ।

लक्ष्य:

- (१) महिलाको मुलभूत अधिकारहरुलाई सुनिश्चित गर्दै समुन्नत न्यायपूर्ण लैंगिक रुपले समावेशी तथा समतामुलक नगरपालिका निर्माण गर्नु स्वर्गद्वारी नगरपालिकाको लक्ष्य रहेको छ ।

उद्देश्य:

- (१) स्थानीय विकास एवं सामाजिक, राजनैतिक र आर्थिक जीवनका सबै पक्षहरुमा सबै जातजाति र क्षेत्रका महिलाहरुको समान अधिकार सुनिश्चित गर्दै लैंगिक रुपले समावेशी र समतामुलक समाजको निर्माण गर्ने ।
- (२) महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्य गर्ने ।
- (३) विकास निर्माणका सबै प्रक्रियाहरुमा महिलाहरुको क्रियाशिलता सुनिश्चितता गर्ने,

- (४) महिला मानव अधिकार रक्षकहरूको पहिचान र सुरक्षा प्राकृतिक स्रोत साधनहरूमा महिलाहरूको पहुँच तथा दिगो जीवीकोपार्जन गर्ने,
- (५) महिलाको स्वास्थ्य अधिकार आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक अधिकार र दिगो शान्ती स्थापनामा मद्दत गर्ने,
- (६) संविधानको परिधी भित्र रहेका मौलिक हकको सुनिश्चितता गर्ने,
- (७) दलित, जनजाति, एकल महिला, अपाङ्ग महिला र गरिवीको चपेटामा परेका महिलाहरूको लागि आर्थिक, सामाजिक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,
- (८) महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका विभेद पूर्ण रूपमा अन्त्यका लागि वातावरण निर्माण गर्ने र शुन्य सहनशिलता कायम गर्ने,
- (९) विभिन्न वर्गका महिलाहरूको कार्यबोझ घटाउनको लागि योजना तयार पार्ने । जस्तै: सुधारिएको चुलो, पानी, धारा मिल, महिला पुरुष बीच समूह सम विकास तालिम,
- (१०) हिंसा पीडित महिलाहरूका लागि अस्थायी आवास गृह मर्मत निर्माण,
- (११) अपाङ्गताहरूका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री तथा योजना निर्माण,
- (१२) स्थानीय निकाय एवं विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था बाट संचालन गर्ने विकासको कार्य समय सीमा कार्य पद्धति योजना तर्जुमा कार्यान्वयन अनुगमन महिला सम्बन्धी विभिन्न नीतिगत प्रावधानहरूको बारेमा जानकारी दिने कार्यक्रम संचालन ।

परिच्छेद:-३

स्वर्गद्वारी नगरपालिकाद्वारा संचालन गरिने कार्यक्रमहरू:

- (क) पूर्वाधार विकास:
  - (१) विपन्न वर्गका महिलाहरूको कार्यबोझ घटाउने खालका आयोजना जस्तै: बैकल्पिक ऊर्जा, सुधारिएको चुलो, सौर्यऊर्जा, गोबरग्यास, खाद्य प्रशोधन आदि आयोजना ।
  - (२) हिंसा पीडित महिलाहरूको लागि अस्थाई आवास गृह निर्माण र मर्मत सुधार,
  - (३) अपाङ्गता भएका महिलाहरूको लागि सहयोग पुग्ने समाग्री तथा आयोजनाहरू,

(४) स्थानीय तहमा सामाजिक पूजा अभिवृद्धि गर्ने तथा तालिम संचालन गर्न महिला सामुदायिक भवन तथा महिला सहकारी भवन निर्माण गर्न समपूरक कोष आदि कार्यक्रम,

(ख) सामाजिक/क्षमता विकास:

(१) प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम, पाठेघर सम्बन्धी समस्या रोकथाम तथा जनचेतना जगाउने कार्यक्रम, एच.आई.भि. एड्स सम्बन्धी जनचेतना जगाउने कार्यक्रम,

(२) महिलाहरुको लागि लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन, वैदेशिक रोजगारीका लागि आवश्यक पर्ने जानकारीमूलक शिक्षा र सिप विकास,

(३) स्थानीय तह एवं विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाबाट संचालन गर्ने कार्यको समयसिमा,कार्यपद्धति (योजना तर्जुमा कार्यान्वयन अनुगमन, महिला सम्बन्धी विभिन्न नीतिगत प्रावधानहरु बारेमा जानकारी दिने कार्यक्रम,

(४) महिला नेतृत्व विकास, सशक्तिकरण सम्बन्धी कार्यक्रम र अधिकारमा आधारित विकासमा अवधारणा सम्बन्धी कार्यक्रम,

(५) महिला साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रम, किशोरीहरुको लागि जीवनउपयोगी सीप ,

(६) लैंगिकतामा आधारित हिंसा र विभेदयुक्त प्रचलन, महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा उन्मुलन सम्बन्धी कार्यक्रम, महिला मानवअधिकार सम्बन्धी, नीति, कानूनी आदि बारे चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम,

(७) महिला संजाल, सामुदायिक संस्था र सहकारी संस्थाहरुको महिलाहरुको नेतृत्व विकासमा पहुँच, वृद्धि गर्ने ज्ञान र सिपको विकास, सूचना र संचारमा महिलाहरुको सहभागिता र पहुँच वृद्धि गर्ने कार्यक्रम, विपन्न वर्गका महिलाहरुको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम आदि,

(८) महिला सहकारीहरुको क्षमता विकासको लागि सहयोग (प्रस्तावना लेखन सम्बन्धी तालिम, नेतृत्व विकास आदि) ।

(९) महिलाको क्षेत्रमा काम गर्ने सामुदायिक स्वयम सेविकाहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि, प्रत्साहन पुरष्कार,

(१०) गरिबी महिला सामुदायिक संस्थाहरुलाई नगरपालिका अनुदान सम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम

(ग) आर्थिक सीप विकास कृषिमा आधारित:

(१) गैरकृषिमा आधारित: घरेलु तथा लघु उद्यम उद्योगहरुको संचालन तथा व्यवस्थापन, परम्परागत सिपलाई परिमार्जन गर्दै बजारमैत्री रुपमा आधुनिकिकरण गर्ने, गरिबी महिलाहरुको आय वृद्धि गर्न

प्रत्यक्ष सघाउँ पुग्ने खालका तालिम तथा सीपहरु ऋदि । गरिब महिला सामुदायिक संस्थाहरुलाई सानातिना आयआर्जन गर्न कोषको सहयोग ।

(घ) संस्थागत विकास:

- (१) स्वास्थ्य चौकी एवं उपस्वास्थ्य चौकीहरुको संस्थागत सुधारका कार्यक्रम,
- (२) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति, महिला संजाल, लैंगिक निगरानी समुह, कानुनी उपचार तथा सहायता समिति, महिला सहकारी संस्था, सामुदायिक संस्था/महिला समुहहरुका संस्थागत सुधारका कार्यक्रम,
- (३) गरिब महिलाहरुको सामुदायिक संस्था गठन तथा विस्तारमा सहयोग ।

परिच्छेद:-४

स्वर्गद्वारी नगरपालिकाले अवलम्बन गर्ने नीतिहरु:

- (१) स्थानीय तहको कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लैंगिक विश्लेषण र लैंगिक बजेट प्रणालीलाई अनिवार्य गर्दै अनुगमन तथा मूल्यांकनको सयन्त्र निर्माण गर्ने,
- (२) लैंगिक समानता, मुलप्रवाहिकरण र महिला सशक्तिकरणका पक्षमा सचेतनामूलक अभियान संचालन गर्दा समुदाय गैरसरकारी संस्थाहरुको समन्वय तथा सहकार्यमा गर्ने,
- (३) स्रोत र साधनमा महिलाहरुको पहुँच स्वामित्व र नियन्त्रण बढाउने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईने छ,
- (४) महिलाहरुको पक्षमा तर्जुमा गरिएका ऐन, नियम तथा कानूनहरुलाई समुदायका महिलाहरु समक्ष पुगाउनको लागि आवश्यक क्रियाकलापहरु -गोष्ठी, बैठक,एफ.एम. प्रशारण) संचालन गर्ने
- (५) महिला हिंसा निवारण र पुर्न:स्थापना गर्ने र सेफ हाउस संचालन,
- (६) महिलाहरुलाई व्यवसाय संचालन तथा आयमुलक कार्यक्रममा संलग्न गराई स्वरोजगारी सृजना गर्न वीउ पूजीको व्यवसाय गर्ने,
- (७) महिला हिंसाका कारण पहिचान महिलाहरुको सवालमा कार्यरत संघ संस्थाहरुको पहिचान तथा संजाल निर्माण संस्थागत विकास र सुदृढीकरण, क्षमताको अभिवृदि, समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- (८) स्वर्गद्वारी नगरपालिका भित्र रहेका सरोकारवाला निकायहरुको समन्वय तथा सहकार्यमा महिला सम्बन्धी घटनाहरुको अभिलेखीकरण, अनुसन्धान, प्रकाशन तथा सहयोगी संयन्त्रको विकास (

सुरक्षावास, मनोविमर्श, कानुनी सहयोग, स्वास्थ्य सेवा) यस अभियानका कार्यनीतिहरु रहेका छन्,

- (९) महिला अधिकार सुनिश्चितता तथा महिला हिंसाको न्यूनीकरण गर्न आवश्यक तथ्यगत पैरवीका लागि महिला अधिकारकर्मी तथा मानवअधिकारकर्मी संघ संस्थाहरु सँग समन्वय गरेर समुदाय स्तरदेखि, नगरपालिका तह सम्म अभियानका कार्यक्रम सञ्चालन,
- (१०) विभिन्न विषयगत कार्यालयहरूसँग समन्वय सहकार्य गर्दै महिलाहरुको सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, सांस्कृतिक विकासका कार्यक्रम संचालन,
- (११) महिला अधिकारको सुनिश्चितता गर्न विभिन्न खाले चेतनामुलक कार्यक्रमहरु एफ.एम.प्रशारण, सडक नाटक, क्षमता अभिवृद्धि, तालिम, गोष्ठी कार्यक्रम सञ्चालन,
- (१२) स्वर्गद्वारी नगरपालिका क्षेत्रमा कार्यरत समूह, समुदायिक संस्था, नागरिक समाज, विद्यालय, राजनैतिक दल, सरकारी निकाय तथा न्यायिक निकायहरु लगायत अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरु सँग निरन्तर रुपमा समन्वय र सहकार्य,
- (१३) नेपालको संविधानको मौलिक हक कार्यान्वयनका लागि संविधानको धारा ३८(३) बमोजिम सबै प्रकारका महिला हिंसालाई कानुनी दायरामा ल्याउने र पीडितलाई क्षतिपूर्ति दिने र धारा ३८(५) बमोजिम महिलालाई शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षामा विशेष अधिकार सुनिश्चित गर्ने,
- (१४) महिला उपर हुने घरेलु हिंसा, दुव्यवहार, लैंगिक हिंसा, बोक्सीको आरोप, बलत्कार, दाईजो तथा बालविवाह अन्त्यका लागि सामाजिक सचेतना कार्यक्रम गाउँव्यापी रुपमा संचालन गरिनेछ,
- (१५) सार्वजनिक स्थलमा हुने लैंगिक हिंसा न्यूनीकरणको लागि सूचक निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याईने छ । लैंगिक हिंसा अन्त्यमा पुरुष तथा युवा सहभागिता परिचालन गर्ने गरी पुरुष संजालीकरणको विस्तार गरिनेछ,
- (१६) समाजमा विद्यमान अन्धविश्वास छुवाछुत प्रथा लगायतका सामाजिक कुरीति अन्त्य गर्न सामाजिक जागरण सहित सचेतना र पैरवीको विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ,
- (१७) स्थानीय तहमा निर्वाचित महिला जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता विकासको लागि प्रिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ,
- (१८) महिलाहरुका पक्षमा बनेका ऐन कानुनहरु बारे जानकारी गराउने,

- (१९) महिलाहरूको क्षमता विकासका लागि दातृ निकाय र जिल्ला स्तरका सरोकारवाला निकायहरूको समन्वयमा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी गोष्ठी तथा तालिम संचालन गर्ने,
- (२०) आर्थिक रूपमा विपन्न तथा सामाजिक रूपमा पिछडिएका असहाय एकल महिलालाई एकल महिला कोषको परिचालन मार्फत जिविकोपार्जनका लागि व्यवस्था गरिनेछ,
- (२१) सार्वजनिक यातायात र सार्वजनिक स्थानमा महिला हिंसालाई शुन्य बनाउन सरोकारवाला निकायहरू सँग छलफल गरि अगाडि बढाउने,
- (२२) महिलाहरूको आर्थिक अवस्था सुधारका लागि बिउं विजन पुजी मार्फत उत्पादनमुलक व्यवसाय कार्यक्रमहरूमा महिलाहरूलाई सहयोग गर्ने,
- (२३) ९ वटै वडाहरूमा महिलाहरूको समूह निर्माण गरेर अधिकारमुखी अवधारणा बारे छलफल गरी जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- (२४) लक्षित समुदायका महिलाहरूको विपन्नताको अवस्थालाई मध्यनजर गरेर सेवा प्रवाह कार्यलाई प्राथमिकता दिने,
- (२५) समाजमा विद्यमान कुरीति कुसस्कार विरुद्ध जनचेतनामुलक अभियान संचालन गर्नुका साथै श्रीमान श्रीमति, सासु बुहारी, जेठानी देउरानी छलफल गर्ने कार्यक्रम गर्ने,
- (२६) स्वर्गद्वारी नगरपालिका भित्र रहेका सरकारी गैरसरकारी निकायहरूको समन्वय तथा सहकार्यमा आवश्यकता अनुसार महिला लक्षित कार्यक्रम तर्जुमा गरेर कार्यान्वयन गर्ने,
- (२७) स्वर्गद्वारी नगरपालिकामा रहेका महिलाहरूमाथि हुने हिंसाका कारण पता लगाई सो सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- (२८) महिला हिंसा विरुद्धको पैरवीलाई वृहत र प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउन हरेक विद्वलयहरूमा चेतनामुलक गोष्ठी अभियान संचालन गर्ने, र हुन सक्ने हिंसाको एक प्रमुख कारणलाई मध्यनजर गरेर सरोकारवाला निकायहरू विच चौमासिक रूपमा नगरपालिका स्तरमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम हुनुपर्ने,
- (२९) घरदैलो कार्यक्रम तथा शिविर मार्फत विभिन्न प्रकारका अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरू महिला हिंसा, सुरक्षित मातृत्व, सुत्केरी अवस्थामा लगाईने खोप प्रजनन स्वास्थ्य सरसरफाई लगायत विषयहरूमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- (३०) नगरस्तरीय अल्पकालीन सेवागृहमा आर्थिक तथा भौतिक रूपमा सहयोगको अपेक्षा गर्ने।
- (३१) यी र यस्ता अन्य कार्यक्रम संचालन गर्न यस स्वर्गद्वारी नगरपालिकामा पुजीगत रकमबाट निर्धारित बजेटको ३ देखि ५ प्रतिशतको दरले नघट्ने गरी बजेटको सुनिश्चित गरिने छ ।

परिच्छेद: ५

स्वर्गद्वारी नगरपालिकाद्वारा संचालन कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन:

- (१) कार्यालयले आफैले गर्ने: घरदैलो कार्यक्रम तथा शिविरमार्फत विभिन्न प्रकारका अभिमुकरण कार्यक्रमहरू ।
- (२) गैरसरकारी संस्थाहरूद्वारा संचालन गर्ने: महिला, हिंसा, सुरक्षित मातृत्व, सुत्केरी अवस्थामा लगाईने खोप, प्रजनन स्वास्थ्य सरसफाई लगायतका विषयमा अभिमुकरण महिला माथि हुने घरेलु हिंसा, दुर्व्यवहार, लैंगिक हिंसा, बोक्सीको आरोप, बलत्कार, दाईजो तथा बालविवाह अन्त्यका लागि सामाजिक सचेतना कार्यक्रम ।
- (३) महिला संजालद्वारा संचालन गर्ने : महिला हिंसा, सुरक्षित मातृत्व, सुत्केरी अवस्थामा लगाईने खोप, प्रजनन स्वास्थ्य लगायतका विषयहरूमा अभिमुखिकरण महिला माथि हुने घरेलु हिंसा हुने दुर्व्यवहार, लैंगिक हिंसा जस्ता अन्य कार्यक्रमका लागि सामाजिक सचेतना कार्यक्रम ।

परिच्छेद: ६

कार्यसमितिमा रहने पदाधिकारीहरू:

नगरपालिकामा रहेका कार्यसमितिहरू देहाय बमोजिम रहनेछन् ।

तपशिल:

- १ उपप्रमुख - संयोजक
२. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत -सदस्य
३. नगरपालिकाको कार्यापालिकाका सबै महिला सदस्यहरू -सदस्य
४. महिला संजालको प्रतिनिधि १ जना -सदस्य
५. महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा प्रमुख -सदस्य -सचिव

परिच्छेद: ७

अनुगमन तथा मूल्याकन

रणनीति अनुसार संचालन गरिने क्रियाकलापहरूको प्रभावकारीताका लागि सरोकारवाला निकायहरू सँगको समन्वय तथा सहकार्य अनुगमन मूल्याकन । अनुगमन मूल्याकनका क्रममा प्राप्त

सुभावहरुका आधारमा रणनितिलाई परिमार्जन गर्दै लगिनेछ । साथै तपशिल बमोजिमका पदाधिकारी रहने गरि अनुगमन समिति गठन गरिने छ ।

तपशिल:

१. प्रमुख -संयोजक
२. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत -सदस्य
३. नगर प्रमुखले तोकेको १ जना कार्यपालिकाको सदस्य -सदस्य
४. महिला संजालको प्रतिनिधि १ जना -सदस्य
५. सामाजिक विकास समितिको संयोजक -सदस्य
६. महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा प्रमुख -सदस्य सचिव

परिच्छेद:८

विविध

- (१) अन्य प्रचलित कानून बमोजिम प्रमाणिकरण हुने विषयमा असर नपर्ने: कुनै निर्णय वा आदेश प्रमाणिकरण सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानूनमा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा त्यस्ता विषयमा यस नियममा लेखिएको कुनै कुराले असर पर्ने छैन ।
- (२) कार्यविधि बनाउन सक्ने: यस नियमको उदेश्य कार्यान्वयन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यक कार्यविधि बनाउन सक्ने छ ।
- (३) बचाऊ: यस अधि स्थानीय निकायबाट प्रचलित कानून बमोजिम भए गरेका निर्णय वा आदेश वा तत्सम्बन्धी अधिकारपत्रका प्रमाणिकरण यसै निकाय बमोजिम भए गरेको मानिने छ

